

education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

TEKO YA BOGARE JWA NGWAGA YA POROFENSE

MOPHATO 6

**SETSWANA PUO YA GAE
TIRO 5
SEETEBOSIGO 2024**

MADUO: 50

NAKO: Diura tse pedi

LEINA LA MORUTWANA : _____

SEKOLO : _____

KGAOLO THUTO : _____

SEDIKA : _____

POTSO	MADUO	MADUO A MORUTWANA
1. Tekathaloganyo	20	
2. Setshwantshopono	10	
3. Tshobokanyo	5	
4. Dipopego tsa Puo le melawana	15	
GOTLHE	50	

Pampiripotso e, e na le ditsebe di le 12.

DITAELO

1. Pampiripotso e, e na le dipotso di le NNE e leng:

Potso 1:	Tekatlhaloganyo ya puiso	(20)
Potso 2:	Setshwantshopono	(10)
Potso 3:	Tshobokanyo	(5)
Potso 4:	Dipopego tsa puo le melawana mo tirisong	(15)
2. Buisa ditaelo le dipotso tsotlhe pele o araba.
3. Arabela dipotso tsotlhe mo pampiring e.
4. Kwala ka mokwalo o o phepa e bile o buisega.
5. Nako ya pampiripotso e, ke diura di le pedi.

Tiro ya go ikatisa

1. Sekeletsa tlhaka ya karabo e e nepagetseng.

Seetebosigo ke kgwedi ya bo:

- A 5
- B 9
- C 6
- D 11

O arabile sentle fa o sekeleditse tlhaka ya C

Teko e **simolola** mo tsebeng e e latelang.

POTSO 1**TEKATLHOLOGANYO YA PUIISO**

Buisa temana e e latelang ka kelotlhoko morago o arabe dipotso tse di fa tlase.

1. Kwa toropo-kgolong e e pheteselang ya Durban, kgakala le botshelo jo bo bothito jwa kwa gae, go ne go nna basimane ba ba kwa mebileng. Ba ne ba amogela letsatsi le lengwe le lengwe jaaka le ne le tlhaba. Moso mongwe basimane ba ne ba mena meseme ya bona fa ba tsoga. Ba ne ba robala fa fatshe mo samenteng se se maruru. Ba ne ba gotsa molelo ka matlakala go leleka serame. Mo sethopeng se sa basimane, go ne go na le mongwe a bidiwa Magozwe. O ne a le monnye mo go bone.
2. Batsadi ba ga Magozwe ba tlhokafetse a na le dingwaga tse tlhano fela. O ne a ya go nna le malomaagwe. Monna yô, o ne a sa kgathalele ngwana. O ne a sa fe Magozwe dijo sentle. O ne a mmerekisa jaaka lekgoba. Magozwe fa a ne a ngongorega kgotsa a botsa dipotso, o ne a itewa botlhoko. Fa Magozwe a ne a botsa gore goreng a sa ye sekolong, malomaagwe o ne a mo itaya mme a re, "O sematla se segolo gore o ka ithuta sengwe." Morago ga dingwaga tse tharo tsa tshotlakako ê, Magozwe o ne a tshaba. O ne a simolola go nna kwa mebileng.
3. Ka letsatsi lengwe fa Magozwe a ntse a batlana le dijo mo matlakaleng, o ne a bona buka e e gagogileng ya dipadi. O ne a e ntsha leswe mme a e tsenya mo kgetsaneng ya gagwe. Letsatsi le lengwe le lengwe morago ga moo, o ne a ntsha buka e mme a lebelela ditshwantsho. O ne a sa itse go buisa mafoko. Ditshwantsho tsa padi ê, di ne di bua ka ga mosimane yo o neng a gola go nna mofofisi wa sefofane. Magozwe o ne ka gale a lora go nna mofofisi wa sefofane. Ka matsatsi a mangwe, o ne a ipona e le ena mosimane yo o mo pading.

[E rulagantswe gape go tswa go Magozwe Lorato Trok Wiehan de Jager]

1.1 Sekeletsa tlhaka ya karabo e e maleba. (1)

Bana ba ba kwa mebileng ba fitlhelwa kwa toropong ya ...

- A Pretoria
- B Durban
- C Free-State
- D Rustenburg

1.2 Sekeletsa tlhaka ya karabo e e maleba. (1)

Go nna kwa mebileng go ka go tsenya ...

- A Bodidi
- B Botlapa
- C Serame
- D Mogote

1.3 Sekeletsa tlhaka ya karabo e e maleba.

Molaetsa mogolo wa temana e. ke gore: (1)

- A Go tlhoka bagolo go botlhoko
- B Go buisa dibuka go mosola
- C Go siame go nna le ditoro
- D Go monate kwa mebileng

1.4 Malomaagwe e ne e le motho yo o ntseng jang? (1)

1.5 Tlhalosa bokao jwa lefoko "lekgoba " mo temaneng ya bobedi. (1)

1.6 Tlhalosa ka mola o le mongwe gore go diragalang mo temaneng e o e buisitseng? (1)

1.7 Ke eng se se tlotlheleditseng Magozwe go tshaba kwa gae? (1)

1.8 Ke kgwetlho e fe e le itemogelang yona kwa dikolong tsatsi lengwe le lengwe? (1)

1.9 Ke thuto efe e o ithutileng yona go tswa mo temaneng e. (1)

1.10 A o akanya gore go na le sengwe se puso e ka se dirang go fedisa bana ba ba nnang kwa mebileng? (1)

1.11 Go ya ka wena ke eng se se tlohang bana ba mebila? (1)

1.12 Mokwadi o ne a ikutlwa jang fa a kwala temana e. (1)

1.13 O tlhoka go buisa dibuka tse di fe go nna mofofisi wa sefofane? (2)

1.14 Fa e ne e le wena o ne o ka thusa jang bana ba ba nnang kwa mebileng ? (2)

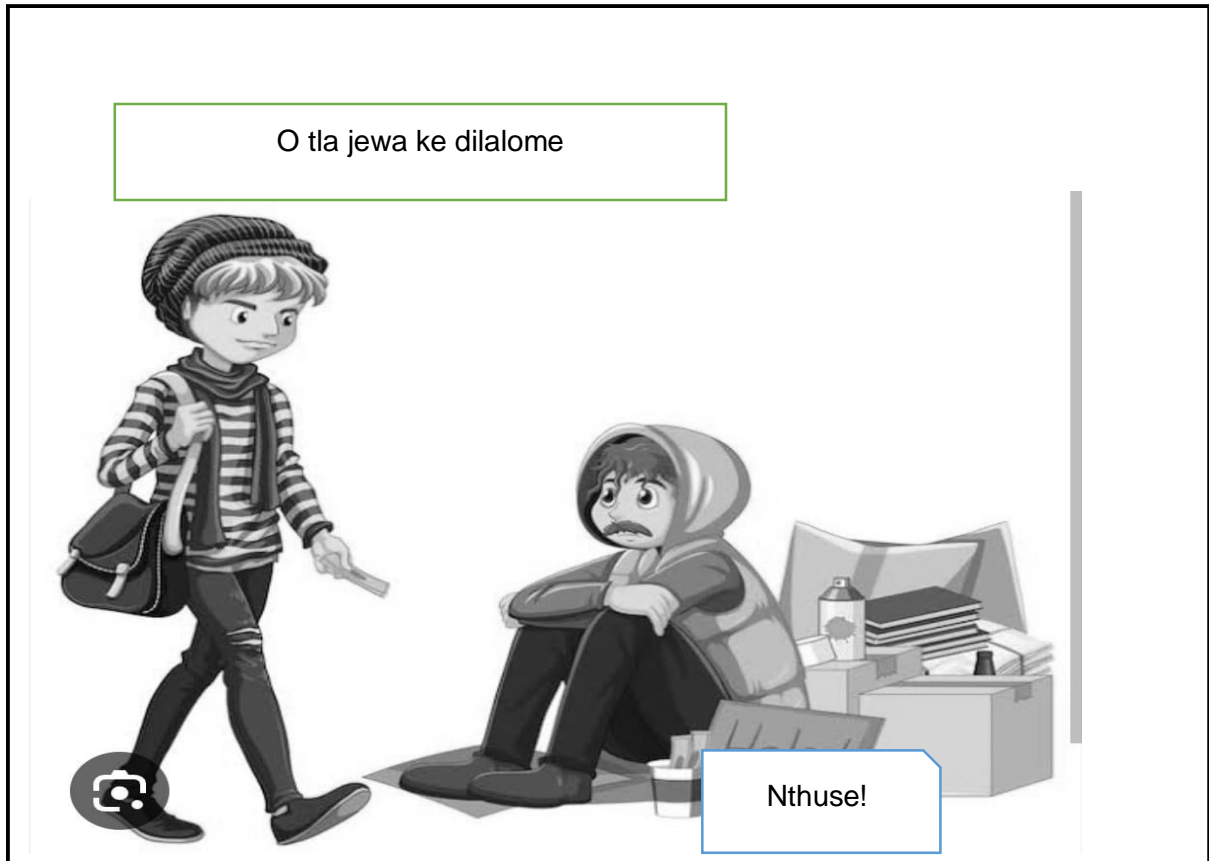
1.15 “O sematla se segolo o ka se ithute sepe” o ikutlwa jang ka mafoko ao ? (2)

1.16 A o bona Magozwe a ka fitlhelela toro ya gagwe? Neela mabaka a karabo ya gago. (2)

[20]

POTSO 2**SETSHWANTSHOPONO**

Sekaseka **SETSHWANTSHO** se se latelang ka kelotlhoko morago o tsibogele dipotso

[E bonwe go tswa mo go istockphoto.com]

Dipotso

2.1 Sekeletsa karabo e e maleba. (1)

Ke batho ba ba kae mo setshwantshong se se fa godimo?

- A Ba le babedi
- B Ba le bararo
- C A le mongwe
- D Ba le batlhano

2.2 Sekeletsa Karabo e e maleba. (1)

Ke Lefapha lefe le le ka thusang bana ba ba senang magae e bile ba sotlegile?

- A Lefapha la bosiamisi
- B Lefapha la katlaatlololoago
- C Lefapha la sepodisa la Aforika borwa
- D Lefapha la tsa selegae

2.3 Ke mang yo o kopang thuso mo go yo mongwe? (1)

2.4 Neela ditlamomorago tsa go se reetse melao ya bagolo. (1)

2.5 Tlhalosa lefoko "dilalome". (2)

2.6 Ke eng se o ka se dirang gore o seke wa tshwana le motho yo o kopang thuso mo setshwantshong? (1)

2.7 Ke maitsholo a fe a barutwana a o ka a fetolang kwa sekolong? (1)

2.8 Fa o ne o le moeteledipele o ne o ka dira eng ka batho ba ba kopang thuso mo mebileng le go robala ka fa tlase ga maborogo? (2)

[10]

POTSO 3

TSHOBOKANYO

Buisa temana e e fa tlase morago o e sobokanye ka dintlha di le supa o sa fetole bokao jwa yona.

E ne e le letsatsi la me la matsalo. Boitumelo jwa me bo ne bo thiba letsatsi. Ke ne ke solofetse dimpho, menatenate le kuku ya matsalo, fela mpho ya me e e neng ya intumedisa le motsing wa gompiano ke go amogela sephuthelwana go tswa go Mme. Fa a nnaya enfolopo, ke ne ke solofetse matsebetsebe a diranta mo teng ga yona. E rile ke sena go e bula ka fitlhela ditekete tseo di neng di supa fa re tla tsaya loeto la malatsi a le marataro le masigo a le matlhano.

A monate o o kalo. Ka ikutlwa e kete ke a lora. Leeto le ne le tla simolola ka letsatsi la matsalo a Morena ka di 25 Sedimonthole. Letsatsi le ne la goroga. Re ne ra palama kariki ya ditonki go tloga kwa gae go ya kwa motsaneng o o gaufi kwa go fitlhelwang dibese tsa go ya kwa toropong. Fa re fitlha ka bese, re ne ra tsaya tekisi e e tla re isang kwa boemelafofaneng jwa O.R Tambo. Ke ne ke sa dumele matlho a me fa ke palama sefofane sa manobonobo sa "kulula.com" go leba kwa Durban. Ke tsamaile ke inota mo tseleng ke ipotsa gore a ke lora ka ke palame nonyane ya tshipi kgotsa nnyaa. Metlholo ya Basweu! Kana fa e ne e le ka nako ele ya ga Lowe, leeeto la go ya Durban e ka bo e le la dikgwedi re palame dipitse, ditonki le dikamela.

[E nopotswe go tswa go Nkgo ya Puo Mophato 6]

Kwalela tshobokanyo ya gago fa:

3.1 _____

3.2 _____

3.3 _____

3.4 _____

3.5 _____

3.6 _____

3.7 _____

Rubiriki ya go tshwaya tshobokanyo

Tekanyetso	Maduo	Maduo a morutwana
Dintlha	7	
Puo	3	
Maduo otlhe	$10/2 = 5$	

[5]

POTSO 4**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA YA TIRISO**

Buisa temana e e fa tlase morago o arabe dipotso tse di latelang.

Fa re fitlha kwa Durban re ne ra palama sejanaga se se neng se re isa kwa boemelakepeng , bontle jo bo kalo !E kete ga re mo sekepeng , re lelesela mo lewatlang go fitlha re goroga kwa Maputo.Re tsamaile re ralala ditlhakatlhake tsa Polokisi.Re ne ra bona nako ya go fologa le go tsamaya-tsamaya mo setlhakatlhakeng re itumelela go hema mowa wa lewatle le go bona bontle jwa dimela.Fa gongwe re ne ra palama terena e e dikologang setlhakatlhake mme ra bona le nako ya go tsaya ditshwantsho.Dijo e le ntletsentletse, re nwa re ja.Go ne go na le nako ya go thuma.

[E nopotswe go tswa go: Nkgo Ya Puo Ya Setswana, Mophato 6]

Dipotso.

4.1 Kwalolola mola o o fa tlase mme o thalele leinatota (1)

Fa re fitlha kwa Durban re ne ra palama sejanaga.

4.2 Thalela sedirwa mo polelong e e fa tlase. (1)

Re ne re palame sejanaga.

4.3 Dirisa matshwao a puiso a a maleba mo polelong e e latelang: (2)

Eketse ga re mo sekepeng, re lelesela go fitlha kwa maputo.

4.4 Fetolela polelo e e fa tlase mo pakaphethi. (1)

Re ralala ditlhaketlhake.

- 4.5 Kwalolola polelo e e latelang mme o thalele sediri mo go yona. (1)
Mosimane o tsamaya ka sekepe.
-

- 4.6 Neela ka sekapuo se se dirisitsweng mo polelong e e latelang: (1)
Se ne se lelesela jaaka terena.
-

- 4.7 Ntsha lefoko le le supang letlhaodi mo polelong e e latelang mme o kwale mofuta wa lona. (2)
Terena e telele e dikologa setlhaketlhake.
-

- 4.8 Bopa dipolelo tse pedi ka lefoko **fitlha** go bontsha bokao jo bo farologaneng (2)
-

- 4.9 Dirisa mabotsi a a latelang go tlhama dipolelo: (2)
Mang?
Leng?
-
-

- 4.10 Kopanya mela e mebedi ka go tlhopha lefoko le le nepagetseng mo masakaneng: (2)
Sefofane se tla tsamaya. Dithekete ga di a rekiwa tsotlhe.(mme, le fa)
-
-

[15]

MADUO OTLHE: 50